

Barbara Jurša

Vlado Kreslin: *Pojezije*.

Ljubljana: Založba Kreslin, 2009.

Nobena skrivnost ni, da je Kreslin odličen besedilopisec in da na njegovih koncertih slovensko staro in mlado na pamet prepeva z njim, toda ali to pomeni, da je tudi odličen pesnik, nekakšen slovenski Leonard Cohen? Trem knjižnim delom, ki so plod njegovega kantavtorstva – *Pesmarica*, *Vrskanje in jok* ter *Venci. Povest o Beltinški bandi* – je lani pridružil še *Pojezije*. To, da se naslov zbirke zgleduje po Prešernu, bi ob katerem drugem pesniku zbudilo nemalo začudenja, toda vemo, da čuti Kreslin do našega romantika veliko afiniteto, da je nekaj njegovih pesmi uglasbil, in kot je Prešeren hrepenel po srečni dragi Vrbi, sam ne neha hrepeneti po oddaljenem svetu svojega otroštva in črni kitari. Čeprav v *Pojezijah* prepoznamo besedila nekaterih Kreslinovih popevk, je večina v tej zbirki objavljenih pesmi ustvarjenih izključno za branje. Ali njegovo pesništvo, porajano v naročju glasbe, preživi v tišini papirja? In kako se razlikuje od tistih njegovih pesmi, ki niso zaznamovane z mislijo na spevnost?

V pesmi-besedila je neizbrisno vtisnjena glasba: v številnih ponovitvah, tudi rimah in izpustitvah zavoljo zvena. Če odmislimo glasbeno ozadje, ki gre navadno z njimi, dobimo lepo zaokrožene pesmi s poudarkom na njihovi zvočni podobi. Kljub temu priznajmo, da se nekatere – kot opazimo šele ob njihovi odvezanosti od niti glasbil in glasu – nesramežljivo nagibajo k sentimentalnosti, velikim besedam in tautologijam, ki so poeziji odveč (“mami najlepši smo vsi”), vendar se to zgodi le, kadar si prizadevajo podajati izročilo ljudske modrosti s paketom neobhodnih življenjskih resnic. Pesniški zbirki kot celoti bi naredili krivico, če bi jo odpisali s takšno opredelitvijo, saj ponuja precej razgiban teren.

Kreslinova z(a) glasbo pisana besedila in njegove ostale pesmi se tematsko in motivno vrtijo v približno istem krogu: središče njegovih zanimanj predstavljajo lastna minljivost in s te perspektive lepota življenja, ki je samo neminljivo, ter slavljenje preprostosti in čustvene neotopelosti, ki še

obstajata na obronkih ponorele sodobnosti. Lirski subjekt se nostalgичno spominja svojega otroštva, mladosti in zrele dobe, sočasno pa meri kakovosti družbe, sredi katere se odvija njegov vsakdanjik.

Zbirka nas od prve do zadnje strani napeljuje na zavest o minljivosti, v katero smo položeni tako brezpogojno in za katero smo tako slepi: na sredo dišečega in pisanega vrta življenja postavi misel o cvetu, ki bo utrgan za slovo, in o "zvončku", ki bo "prekinil predstavo". Čas je posebljen kot gospodar človeštva, odločen posameznikovo veličino in pogum pretvoriti v ponižnost. Lirski govorec, ki se z njim pogovarja, v njegovih labirintih in predalih, v dokumentih svoje preteklosti in pogledu na svoje otroke, odkriva grenkobo, pomešano z medom. Navezan na otroški smeh in objeme zaljubljenecv čuti, da svet ostaja mlad, četudi se sam stara, in četudi se stara, ohranja v sebi mladostnika, pripravljenega s pesmijo spreminjati svet na boljše. Videti zna, da nosi minevanje v sebi pomlajevanje in spremenljivost novo upanje. Tako ne verjame, da bi bili časi vedno slabši, temveč vse stavi na otroke ter najde zadoščenje v misli, da bodo ti življenje, ki ga je živel sam, živeli naprej. Besedi, ki se v zbirki pogosto pojavljata in zgovorno opisujeta subjektovo "organsko" gledanje na "naravo" sveta, sta "zorenje" in "cvetenje." Besedilo vsem znane skladbe *Cesta* izzveni kot Kreslinov *credo*: življenje je zanj rast, pot(ovanje) in učna izkušnja. V tem pesniškem svetu prinaša vsak trenutek željo živeti brez konca, polno, brez naglice in v povezanosti z ljubljenimi. Celo žalobneje ubrane pesmi premorejo iskrico takšnega vitalističnega pogleda.

Drugi pomemben pol tematike, ki jo odpirajo *Pojezije*, je kritika družbenih struktur, ki ženejo množice v odtujenost z "delodajalskimi hodniki razvitosti". Zahodni svet s svojim učinkovitim zapiranjem poti do sreče zahteva poseganje po "animatorjih", ki naj ob turističnih bazenih oživljajo človeške zombije.

O presenetljivih domislicah in vpogledih otrok govori lirski subjekt z največjim spoštovanjem tudi zato, ker otroci v ta razčlovečeni materialistični svet še niso "padli", prav tako kot v pogledu nazaj, na lastno otroštvo, razpozna, da so njegovi vrstniki v dovolj zgodnji starosti še znali presegati predsodke in omejitve odraslih. Odprtega srca in uma se niso bali cirkusantskih popotnikov, ki so bili "jugosi", ampak so jih tujci kvečjemu privlačili in zbujali v njih naklonjenost, ker so jim kot nenadejano darilo prinašali duh sveta, ki se je razprostiral za domačim plotom, preblisk obzorij, ki so se jih sami želeli dotakniti. Pesniški subjekt tudi odrasel ohranja takšno svetovljansko naravnost in vero v navideznost mej kot nekaj, kar moramo zavestno gojiti, da bi ubežali ozkogledosti in razpasenju vsesplošnega sovraštva. Zdi se, da miselnost tistih, ki se

osredotočajo na lastnino in družbeni status, subjekt osebno prizadeva, saj je po njegovem temeljnem prepričanju na svetu veliko stvari, ki so vrednejše človekovih miselnih poti. Ljudje, ki ga obdajajo, prav tako velikokrat niso zmožni izrekati poklonov in priznanj, saj jim primanjkuje velikodušnosti, dobrosrčnosti in iskrenosti.

Subjektova petletna hči ga s svojo razočaranostjo nad svetom “prizemlji” v smeri “zelenega” angažmaja. Otroci so kratka tisti, ki nas s svojim čistim pogledom opozarjajo na tisto najpomembnejše in nam razkrivajo, v kateri smeri bi morali delovati. Govorec pesmi nakaže tudi razlike med generacijami: najmlajša generacija vidi celoto sveta v luči negotovosti, ki je starejše še niso poznale. Svet se torej preobraža in premetava v nepredvidljivih premikih. Nič čudnega, da si želi subjekt od njega občasno odpočiti, tako da pogled obrača k plodnim prekmurskim ravniciam z mitskimi Murinimi meglicami in s pesmimi, ki se oglašajo iz davnin in počasi zamirajo. Lirski govorec je razpet med urbanim in podeželskim svetom oziroma vsem, kar prvi in drugi predstavljata: vleče ga tja, kjer so (bili) smeh, jok, polnokrvna emocija in stik z zemljo še mogoči. Ker misel na rojstno pokrajino avtorja tako osrečuje, ni nič nenavadnega, da se vanjo vrača in jo obuja tudi z občasno uporabo narečja.

V svoje pesmi rad skupaj z različnimi ljudmi povabi pogovorni jezik in v zbirko tako prodre raznoliko besedno gradivo, denimo tudi kletvica, namenjena gliserju, ki “razčepizne” mirno morje. Svet *Pojezij* je svet ljudi: v prvi vrsti subjektove družine ter seveda glasbenikov in zvestega občinstva. V zbirki beremo tudi citate iz kratkih korespondenc s subjektivimi slavnejšimi znanci, s telefonske tajnice prepisano sporočilo v srbohrvaščini in primerke jezikovne inventivnosti makedonskega slaščičarja. Politiki, ki jim ni mar za umetnost, a se radi kažejo v prvih vrstah na gledaliških premierah, pri Kreslinu seveda ne najdejo milosti.

Vprašanje, ki se zastavlja, je, ali so vsi podoživljani spominski drobci, ki jih nizajo pesmi, enako in dovolj pomenljivi za bralca, ali služijo predvsem avtorju kot nekakšno ogledalo. Ovekovječanje doživetij priljubljene glasbenika je v obliki anekdot vpeto v zbirko kot kratka avtobiografija, ki bi zanimala posebno Kreslinove občudovalce. Za posebej uspele pesmi pa lahko označimo tiste, ki skoz včasih na videz povsem osebne zgodbe učinkovito vrstijo argumente proti ksenofobiji in s primeri pozitivne interakcije govorijo v prid prijateljske povezanosti celo med neznanci. V tem kontekstu moramo verjetno brati tudi vse obilno nanašanje na “mednarodni prostor”, v katerega vstopa subjekt hkrati poklicno in zasebno.

Sicer pa je “program” *Pojezij* “šaljiv in resen” – Kreslin pesnik je duhovit, ironično distanciran, razborit, modrujoč, ljubeče predan in nostalgičen. Zna

se celo pošaliti iz samega sebe, denimo iz intimnega razpoloženja, ki naj bi prepredalo izdelke njegove glasbene kariere kot njegova prepoznavna znamka. Kot pesnik obvlada raznolike registre in sproščeno prehaja iz enega v drugega. Ob prozaični dikciji najdemo skoke v lyricizem, ki so v glavnem vezani na uglasbenost. Morda bi lahko zbirki v tem smislu očitali pomanjkanje enotnosti, vendar besedila skladb najdejo svoje mesto v njej kot drugi obraz Kreslinovih pesniških teženj in aspiracij.

Če lahko enega najslavnejših slovenskih Prekmurcev označimo za nepretencioznega pesnika, ki preseneti s svojo gibčno mnogostranostjo, pa je zbirka *Pojezije* kljub temu kakovostno nekoliko neuravnotežena. Kljub temu lahko trdimo, da medij literature Kreslinu omogoča, da izlušči tudi svojo bolj družbenokritično stran in brez dlake na jeziku spregovori proti zaslužjenosti z večinskimi standardi, namenjenimi izkoreniniti vsakršno drugačnost. Tako nazadnje ugotovimo, da se *Pojezije* pogosto *jezijo* in da znajo to početi na način, ki pritegne in angažira.